

Töökorralduslik juhend „Poollooduslike koosluste taastamine ja hooldamine“

Käesolev juhend reguleerib RMK poolt poollooduslike kooslusi sisaldavate maatükkide kasutusse andmist, poollooduslike koosluste hooldamist, taastamiseks vajaliku raie korraldamist ja raiutud metsamaterjali ning energiapuidu turustamist.

MÕISTED

Eritingimused – poolloodusliku koosluse taastamiseks ja hooldamiseks maarendilepingus kehtestatud tingimused.

JRO – õigusvastaselt võõrandatud maa, mis on jätkuvalt riigi omandis. JRO ajutist kasutusse andmist korraldavad maavalitsused. JRO alal kasvav puit kuulub RMK-le ja JRO alade raiet korraldab RMK.

KeA – Keskkonnaamet

LKO - RMK looduskaitseosakond

LOKA – LKO Looduskaitse töölaud

LKT – RMK looduskaitsetalitus

Maahooldaja – Maavalitsusega sõlmitud ajutise maarendilepingu alusel poolloodusliku koosluse hooldaja JRO maal.

Maarendileping – leping kestusega kuni 10 a, mis sõlmitakse RMK metskonna ja rentniku vahel eesmärgiga hooldada kasutusse antaval maatükil esinevaid poollooduslike kooslusi.

Maatükk – poollooduslikku kooslust sisaldav osa katastriüksusest, mis antakse kasutusse.

Metskond – RMK struktuuriüksus, kes sõlmib rentnikuga maarendilepingu RMK hallatava maatüki kasutusse andmiseks.

PLK – poollooduslik kooslus, mille taastamine ja hooldamine on prioriteetne looduskaitseline tegevus.

PLK taastamine – poolloodusliku koosluse taastamiseks tehtav tegevus, mis seisneb roostiku tõrjumises, mätaste ja puittaimestiku purustamises ja puittaimestiku raies, eesmärgiga asuda PLK-d hooldama.

PLK hooldamine – poollooduslike koosluste säilimiseks tehtavad tööd, mis seisnevad PLK-d sisaldava maatüki niitmises ja/või karjatamises.

PRIA – Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet

Puittaimestiku purustamine – maapinnast 10 cm kõrgusel kuni 5 cm läbimõõduga puittaimestiku purustamine jäätmaaniiduki või muu põllumajandusmasinaga, mida teostab rentnik/maahooldaja.

Rentnik – RMK hallataval maal maarendilepingut omav isik, kes peab tagama maatüki nõuetekohase hooldamise seal esinevate poollooduslike koosluste säilimiseks.

VK – Virtuaalkontor - Maa-ameti poolt hallatav rakendus RMK, Maa-ameti ja maavalitsuste maarendilepingute ruumi- ja tarkandmete kuvamiseks, millele on ligipääs RMK, Keskkonnaameti, Maa-ameti ja PRIA volitatud töötajatel.

RITA – RMK GIS rakendus

1. KASUTUSSE ANDMISE EELTÖÖD

- 1.1 KeA või RMK spetsialist sisestab VK-sse lepingu ettepaneku.
- 1.2 LKO looduskaitse spetsialist kontrollib üle teiste isikute poolt sisestatud lepingu ettepaneku ja vajadusel korrigeerib kasutusse antava maatüki piire, samuti kontrollib üle lõppenud PLK maarendilepingud ning tagab, et oma piirkonna kohta on VK-sse sisestatud PLK maarendilepingute ettepanekud (maatükkide piirid ja eritingimused), tegevuse tähtaeg 15.02.
- 1.3 LKO looduskaitse spetsialist hindab PLK taastamisega seotud puittaimestiku raievajaduse ja hinnangulise raiemahu ning määrab VK-s maatükid, kus RMK võtab maarendilepingu sõlmimisel puittaimestiku raiekohustuse, mis täidetakse 3 aasta jooksul, tähtaeg 15.02.
  - 1.3.1 LKO looduskaitse spetsialist koostab pdf-formaadis kaardid alade kohta, kus RMK võtab puittaimestiku raiekohustuse ning edastab need metsaülematele, tähtaeg 01.03.
- 1.4 RMK võtab PLK taastamiseks vajaliku puittaimestiku raie läbiviimise kohustuse, juhul kui on täidetud mõlemad järgnevad tingimused:
  - 1.4.1 raiutava likviidse puidu kogus ületab 30 m³;
  - 1.4.2 maatükile on olemas juurdepääsutee ja raiutud puit on võimalik välja vedada.
- 1.5 LKO kaitsekorraldus spetsialist teeb korra kvartalis päringu riigi omandisse jäetud ja RMK-le haldamiseks üleantud PLK-d sisaldavate katastriüksuste väljaselgitamiseks.
- 1.6 Lisandunud katastriüksustel asuvate PLK-de kasutusse andmiseks teevad LKO looduskaitse spetsialistid jooksvalt vajalikud eeltööd, sh maatüki piiride ja eritingimuste sisestamine VK-sse ning raievajaduse hindamine ja teavitavad sellest metskonda.
- 1.7 Alla 30 m³ mahuga likviidse puittaimestiku raiet reguleerib RMK juhatause liikme 17.12.2014 käskkirjaga nr 1-5/239 „Kasvava metsa raieõiguse võõrandamine“.

2. KASUTUSSE ANDMINE JA METSA KORRALDUS

- 2.1 PLK maatükkide kasutusse andmine toimub vastavalt RMK juhatause liikme 10.02.2014 käskkirjale nr 1-5/41.
- 2.2 Metskond muudab sõlmitud maarendilepingute staatuse VK-s ettepanekust kehtivaks lepinguks järgnevalt:
  - 2.2.1 valib VK rippmenüüst lepingu staatuseks „kehtiv“ ning salvestab;
  - 2.2.2 valib maatüki VK-s uuesti ning sisestab maarendilepingu olulised andmed.
- 2.3 Metskonna sõlmitud maarendilepingute DHS-i jaotuskavas on automaatselt LKO looduskaitse spetsialist ja kaitsekorraldus spetsialist, maakorraldustalituse maakasutuse spetsialist, kinnisvara osakonna kinnisvara arvestus spetsialist ja finantsosakonna raamatupidaja, kes koostab rentnikele arved.
- 2.4 LKO kaitsekorraldus spetsialist esitab metsakorraldustalituse juhatajale tellimuse metsakorralduse läbiviimiseks kasutusse antud PLK maatükkidel, kus taastamiseks on vaja teha raiet.
- 2.5 Metsakorraldus viiakse läbi jooksval aastal vastavalt metsa korraldamise juhendile.
- 2.6 Eraldi te moodustamisel arvestatakse rendileantavate maatükkide välispiiridega, millest eraldi ei tohi üle ulatuda; samuti looduskaitse osakonna töölaual (LOKA) PLK taastamisraie tööobjektidega, millest moodustatakse üks eraldi. Kõlvik jäetakse seni metsamaaks, kui taastamine pole läbi viidud.

3. PUITTAIMESTIKU RAIE KORRALDAMINE

- 3.1 PLK taastamiseks tehtava puittaimestiku raie üldised kvaliteedinõuded:

- 3.1.1 puittaimestik diameetriga üle 5 cm mõõdetuna 10 cm kõrgusel maapinnast peab olema raiutud, väljaarvatud puud, mille säilitamine on ette nähtud lähteülesandes;
- 3.1.2 kändud peavad olema lõigatud nii madalalt kui võimalik, kändu kõrgus ei tohi olla kõrgem kui 10 cm maapinnast;
- 3.1.3 raidmed läbimõõduga üle 5 cm ja pikemad kui 50 cm peavad olema maatükilt ära veetud, põletatud või purustatud;
- 3.1.4 raietöödel tuleb vältida mullakahjustusi.
- 3.2 Raie korraldamise aluseks on RMK poolt sõlmitud maarendilepingus RMK-le võetud puittaimestiku raiekohustus või rentniku/maahooldaja poolt esitatud taotlus raieks. Taotluse vorm on lisatud käesolevale juhendile.
- 3.3 Rentniku/maahooldaja poolt esitatud taotluse salvestab metskond DHS-i, loob olemasoleva maarendilepingu puhul DHS-s lihtseose lepingu ja taotluse vahel ning saadab taotluse DHS-i viite LKO looduskaitse spetsialistile.
- 3.4 Raiekohustusega PLK maatükil hinnatakse raievajadus ja – maht enne maatükkide kasutusse andmise konkursi väljakuulutamist (vt p 1.3).
- 3.5 Raiekohustusega PLK maatükil LKO looduskaitse spetsialist hindab, kas PLK taastamine on lubatud ja vajalik, vajadusel konsulteerib KeA maahooldusspetsialistiga ja annab rentnikule/maahooldajale teada, kui raie antud kohas pole vajalik või piisab ala taastamiseks puittaimestiku purustamisest.
- 3.6 LKO looduskaitse spetsialist moodustab LOKA-s tööobjekti ja koostab lähteülesande puittaimestiku raieks, sh raiutava puidu hinnanguline maht, täpsustab PLK piirid ja tähistab raieala piirid, vastavalt eraldise raieks ettevalmistamise korrale (RMK juhutase liikme 28.02.2013 käskkiri nr 1-5/39).
- 3.7 LKO looduskaitse spetsialist täpsustab lähteülesannet koostades, kas p 3.5 nimetatud juhul on rentnik/maahooldaja nõus taastamisraie tegemiseks ostma kasvava metsa raieõigust.
- 3.8 LKO looduskaitse spetsialist lisab lähteülesandesse rentniku/maahooldaja kontaktandmed.
- 3.9 Metskond koostab RITA-s raie kava. Raieliigiks valitakse raadamine, kuna muudetakse kõlvikut.
- 3.10 Metskond esitab KeA-le vajadusel raie kohta metsateatise.
- 3.11 KeA-st metsateatisele lubava või keelava vastuse saamisel saadab metskond DHS-i viite LKO looduskaitse spetsialistile.
- 3.12 LKO looduskaitse spetsialist annab lubava metsateatise puhul lähteülesande LOKA-s raie korraldamiseks LKT-le ja sisestab metsateatise DHS-i viite LOKA-s kooskõlastustesse.
- 3.13 LKT tööjuht korraldab raie RMK vahenditega või annab raie korraldamise õiguse rentnikule/maahooldajale.
- 3.14 Juhul, kui raie korraldab RMK, siis LKT tööjuht teavitab rentnikku/maahooldajat kavandatud raietöö tegemise ajast, kooskõlastab puidu ladustamise kohad ja väljaveo tähtaja, karjatatava PLK korral suhtleb rentnikuga, et karjaaed tööde ajaks raiekohalt eemaldatakse.
- 3.15 Juhul, kui rentnik/maahooldaja ostab kasvava metsa raieõiguse, siis toimub raie korraldamine vastavalt juhendi p 1.7 viidatud kasvava metsa raieõiguse müügikorrale.
- 3.16 Juhul kui rentnik/maahooldaja korraldab mittelikviidse puidu raie metsa tunnustele mitte vastaval alal ja raiemahuga alla 30 m³, siis annab LKO spetsialist selleks rentnikule kirjaliku loa, milles sätestab töö kvaliteedinõuded, tähtaja ja tingimuse, et raiutud puitu tuleb kohapeal utiliseerida. LKO spetsialist registreerib loa DHS-i sarjas 3-1.12, seob selle maarendilepinguga ja saadab DHS-st viite metsaülemale.

- 3.16.1 Erandkorras võimaldatakse „LIFE for Alvars“ projekti aladel rentnikul teha avalduse alusel võsaraiet ka RMK taastamisraie kohustusega PLK aladel.
- 3.16.2 LKO teeb rentnikule koostöös LKT-ga lihtsustatud lähteülesande, kus näitab ära kvaliteeditingimused, tähtaja ja laod, juhuks kui võsa koondatakse (ei põletata) ja esitab selle kirjalikult rentnikule. Rentnikule antakse 1 aasta võsatööde tegemiseks, seejärel alustab LKT RMK taastamisraiega.
- 3.16.3 LKO looduskaitse spetsialist salvestab lihtsustatud lähteülesande DHS-i sarjas 3-1.12, seob selle maarendilepinguga ja saadab selle kohta DHS-st viite metsaülemale ja LKT juhatajale.
- 3.17 LKT tööjuht teatab raietöö lõppemisel LKO looduskaitse spetsialistile, kes hindab töö kvaliteeti ja pretensioonide puudumisel võtab töö LOKA-s LKT-lt vastu. LKO looduskaitse spetsialist koostab teatise RMK poolt korraldatud raietööde lõpetamise kohta ja edastab selle rentnikule/maahooldajale.
- 3.18 LKO looduskaitse spetsialist salvestab raietööde lõpetamise teatise rentnikule DHS-i sarjas 3-1.12, seob selle maarendilepinguga ja saadab selle kohta DHS-st viite metsaülemale.
- 3.19 Metskond lõpetab RITAs raie kava.
- 3.20 Peale raie kava lõpetamist määrab metsnik-metsakorraldaja PLK kõlviku metsamaast rohumaaks.
- 3.21 Juhul, kui RMK ei suuda puittaimestiku lepingujärgset raiekohustust tähtaegselt täita, siis koostab LKO looduskaitse spetsialist ettepaneku raie tähtaega pikendada või maarendileping lõpetada, mille metskond saadab rentnikule.
- 3.22 Kui rentnik nõustub raietööde tähtaega pikendama, siis vormistab metskond selle maarendilepingu muudatusena.
- 3.23 Kui rentnik ei nõustu raietööde tähtaega pikendama, siis lõpetab metskond maarendilepingu ennetähtaegselt.
- 3.24 LKT moodustab PTL-is eraldi vahelaod ümarpuidule ja energiapuidule, hindab puidu kogused ja annab vahelao üle järgmiselt:
  - 3.24.1 Energiapuidu energiapuidulogistikule;
  - 3.24.2 Ümarpuidu logistikule.

4. PLK HOOLDAMISE SEIRE

- 4.1 PLK hooldamise seiret viib läbi LKO looduskaitse spetsialist, kes hindab kas PLK maatükk on hooldatud vastavalt maarendilepingus sätestatud eritingimustele.
- 4.2 Seirevalimisse võetakse PLK maatükid:
  - 4.2.1 millele pole taotletud hooldamis- ja taastamistoetust;
  - 4.2.2 millel PRIA /KeA kontrollide käigus on leitud rikkumisi;
  - 4.2.3 millel RMK seire käigus on eelneval aastal leitud rikkumisi;
  - 4.2.4 mille puhul on põhjendatud kahtlus, et hooldamistingimusi ei täideta.
- 4.3 LKO looduskaitse spetsialist viib oma piirkonna PLK seire läbi 31.10. ja esitab aruande oma piirkonna kohta LKO kaitsekorraldusspetsialistile.
- 4.4 Juhul, kui LKO looduskaitse spetsialist leiab, et PLK pole hooldatud vastavalt eritingimustele, siis koostab ta selle kohta märgukirja ja saadab rentnikule.
- 4.5 LKO looduskaitse spetsialist salvestab märgukirja DHS-i sarjas 3-1.12, loob DHS-s lihtseose märgukirja ja maarendilepingu vahel ning saadab DHS-st viite metsaülemale ja LKO kaitsekorraldusspetsialistile.
- 4.6 LKO kaitsekorraldusspetsialist koostab jooksva aasta RMK PLK seire koondaruande, millele lisatakse KeA poolt jooksva aastal teostatud PLK hooldamise seiretulemused. Koondaruanne salvestatakse DHS sarjas 3-1.14, tähtaeg 05.11. Koondaruanne esitatakse

tutvumiseks metskondadele, RMK juhatuse liikmetele, looduskaitsetalituse juhatajale ja Keskkonnaametile.

- 4.7 Teise järjestikuse rikkumise puhul teeb LKO kaitsekorraldusspetsialist metsaülemale ettepaneku lõpetada PLK maarendileping ennetähtaegselt ja PLK maatükk uuesti kasutusse anda.

LISA: PLK raie taotluse vorm

PLK raie taotlus.docx